januari 1973

J. I

VORM

VORM

uitgave van de vakbond leerkrachten aruba

4e jaargang, nummer 1 **januari 1973**

bon anja!

In plaats van een redactioneel nieuwjaarsartikel, vroeg „Vorm" een aantal leerkrachten op Aruba naar hun beste wensen voor 1973. Behalve dat deze mensen de gelegenheid werd geboden op een eenvoudige wijze al hun relaties op Aruba een gelukkig nieuwjaar toe te wensen, vroegen wij naar hun concrete wensen voor het komende jaar. De vraagstelling was ongeveer als volgt: „Waar hebt u in het afgelopen jaar steeds tegenaan zitten kijken en wat wenst u dat er in het nieuwe jaar gerealiseerd zal worden, hetzij voor uw school, hetzij voor het onderwijs op Aruba. De gevraagde personen zijn volkomen willekeurig gekozen. Na aftrek van de gebruikelijke wensen bleven de volgende reacties over:

MEVR. HALABI, *hoofd van de Imelda-kleuterschool: „Als ik iets voor mijn school mag wensen, dan wens ik dat in 1973 de klassen kleiner zullen zijn dan nu het geval is. Wij hebben nu klassen van 40 tot 45 kinderen en dat gaat toch niet? Hoofdzakelijk komt dat, doordat Aruba geen kleuteronderwijswet heeft. Daar wordt echter wel aan gewerkt. De inspectrice van het kleuteronderwijs heeft mij gezegd, dat ze haar woordje zou doen ... en dat klonk nogal betekenisvol.*

DE HEER TJIN KAM-JET, *hoofd van de Commandeur Pieter Boerschool, voorzitter van de basissectie van de VLA: „Mijn wens is dat in 1973 de onderwijsvernieuwing wat meer inhoud krijgt."*

— Waar zat dat in 1972 op vast?

„Wij willen experimenteren, de l.o.m.-groep b.v. is momenteel zeer enthousiast, maar de overheid laat je niet vrij. Onderwijsvernieuwing is nodig, daar is iedereen het over eens, en daarom moet er toch ook geëxperimenteerd worden. Maar de mensen die de beslissingen moeten nemen, staren zich blind op de wet."

DE HEER GIEL SERTONS, *waarnemend hoofd van de Arubaanse Pedagogische Akademie, wenst het volgende: „Ik hoop dat in het nieuwe jaar de APA-studenten zich zodanig vormen in theorie en praktijk, dat zij zich als enthousiaste, vakbekwame collega's verantwoordelijk weten en zich in willen spannen voor een gezonde groei van het Arubaanse onderwijs, zodat hoofden, mentoren en mentrices zien, dat hun extra arbeid niet voor niets is geweest." (Maar ze krijgen tegenwoordig toch 83 ct. per klokuur, voor een kwekeling? Althans dat vertelde een mentrice me. j.j.).*

DE HEER BOSMAN, *directeur van de Abraham de Veer-mavo wenst alle kandidaten bij het mavo-examen 1973 veel succes en hoopt dat er in het nieuwe jaar een plezierige verstandhouding zal zijn tussen onderwijszaken en de scholen.— Mankeert daar dan iets aan, meneer Bosman?*

„Ach man, het is toch niet meer dan treurig, dat wij directeuren wel verantwoordelijk zijn voor de school gedurende de hele tijd dat hij open is — en dat is soms 55 uur — maar dat we niet meer betaald krijgen dan 32 uur. Wij worden gewoon een beetje belazerd. Veel beloven, weinig geven, doet een gek in vreugde leven, zeggen ze wel eens, maar dat zou je ook hierop

VORM deze maand

Vorm wenst alle lezers voorspoed en geluk in 1973

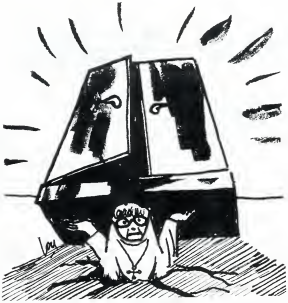
van toepassing kunnen brengen. Je wordt wel steeds vriendelijk aangehoord, maar er gebeurt niets. Twee jaar geleden heb ik om nieuwe lampen gevraagd, maar die moeten nog komen. Ik heb hier op het schoolplein een basketball-paal, die staat op instorten. Een levensgevaarlijke situatie, maar niemand die het komt herstellen. Verder is iedereen erg aardig en vriendelijk hoor en dat zie ik heus wel als een positief punt."

— Is het waar, dat u bezig bent te solliciteren, meneer Bosman?
„Kijk, de kinderen worden wat groter. We zijn hier al wat jaartjes, en als je niet van plan bent voor eeuwig hier te blijven, breekt de dag van je vertrek toch eens aan."

ZR. CECILIA, directrice van het Antonius College zei eerst het niet zo direct te weten. „U begrijpt, wij als religieuzen hebben niet die wensen zoals jullie, leken, die kennen." Toch zag ze graag dat in 1973 de studieijver van de leerlingen zou verbeteren, dat was wel achteruitgegaan. Ook hoopte ze dat in 1973 de teamgeest onder het personeel goed zou zijn. „Ja en nu schiet me opeens te binnen dat de subsidiëring nogal te wensen overlaat. Van een ruime aanschaf is geen sprake. Voor 1973 zou ik mijn school een handenarbeidlokaal en een tekenlokaal toewensen en een sportterrein. Juist nu we een etao-afdeling aan onze school hebben; voor deze leerlingen is dat misschien nog meer nodig. Maar voor de etao hebben we geen cent extra gekregen en daar hadden we toch wel op gerekend toen we met die etao begonnen. We kregen het gewone bedrag per leerling, maar niets extra's om in te richten of zo. Ik had b.v. een handenarbeidkast gekocht, die kostte f. 1300 en ik had gedacht dat we het geld daarvoor wel zouden krijgen; maar inspecteur Rens zei dat er niets voor op de begroting stond en dus moesten we het zelf betalen. Tenslotte wens ik de kinderen van mijn school een grotere speelplaats toe. Nu staan er acht noodlokalen op de speelplaats, waardoor er weinig ruimte is overgebleven. Wat krijg je dan? De jongens gaan hangen en de leerkrachten moeten brommen. Als deze zaken in 1973 verbeterd worden, wordt het werkmilieu ook prettiger."

j.j. •

Kopij voor het volgende nummer binnen vóór 26 januari.

Vormpjes

Leden die een papegaai zoeken, suikerzakjes willen ruilen of een ogeerbed nodig hebben, kunnen hun advertentie opgeven bij de redactie.

redactie:	j. jutten, m. wever, g. j. kolmus, j. f. j. van steen, o. uyen, mej. e. polak, m. kok, mevr. t. van steen-jansen, l. liesting
redactieadres:	paradera 82
financiële leiding:	o. uyen
layout:	j. de graaff
tekeningen:	j. coumans
omslagontwerp:	j. g. m. strick
	hoofdbestuur vla:
voorzitter:	p. e. croes, emmastraat 40, tel. 1790
secretaris:	
penningmeester:	j. van dijk, p.o.b. 517
leden:	j. j. n. kuiper, v.w.o./h.a.v.o. mevr. c. norder, ledenadministratie en mavo mevr. t. van steen-jansen, n.o. j. heyer, b.b.o. h. oplaat, b.o. c. betram, b.o., wnd. secretaris
bestuursadres:	p.o.b. 582, oranjestad
vergaderplaats:	commercial building, wilhelminastraat

NIEUWJAARSGEDACHTEN

van voorzitter p. e. croes

Het is de gewoonte aan het begin van een nieuw jaar familie, vrienden en bekenden het allerbeste te wensen voor het jaar dat komen gaat. Om deze reden ook klonk het niet overdreven in mijn oren, toen de redactie mij vroeg, als voorzitter van de bond, enkele regels te willen schrijven voor het eerste nummer van de 4e jaargang. Gaarne voldoe ik aan dit verzoek, en wens vanaf deze plaats, mede namens het hoofdbestuur, iedere lezer een in alle opzichten voorspoedig 1973.
Dat de VLA over een medium als Vorm beschikt om, zoals nu, met elkaar in communicatie te treden, stemt mij tot groot genoegen. Nu, bij de overdracht van het hoofdredacteurschap, bestaat er voor mij de behoefte onze waardering uit te spreken voor de inzet van het redactieteam onder leiding van de heer Jan van Steen gedurende de afgelopen tijd. Tevens wil ik bij deze de opvolger van de heer Van Steen, de heer Johan Jutten, veel succes toewensen, en de hoop uitspreken dat hij alle steun zal krijgen van de VLA-leden bij het uitvoeren van zijn bepaald niet lichte taak.
Ik kan me uiteraard beperken tot de eerder geuite algemene wens en dit artikel als geschreven beschouwen; echter aan het begin van een nieuw jaar wil ik me een korte uitweiding permitteren; eerst iets over het jaar dat wás, vervolgens een blik in de toekomst.
Het afgelopen jaar is niet op alle punten bevredigend geweest. Het hoofdbestuur heeft weer de nodige mutaties gekend, wat zeker niet bevorderlijk is voor de continuïteit van de bestuurlijke werkzaamheden. Met het verdwijnen van de heer Auke Vogelzang van het VLA-bestuurstoneel, is het hoofdbestuur niet alleen een werkpaard maar ook een bezielende persoonlijkheid kwijtgeraakt.
Het hoofdbestuur heeft verder met leedwezen moeten constateren, dat de daadwerkelijke inbreng van de leden dezelfde dalende tendens is blijven vertonen als die welke eerder door het hoofdbestuur is gesignaleerd. Deze situatie is intens triest, voornamelijk voor wat betreft de Antillianen. Zij zijn het die zich op de eerste plaats zó geëngageerd moeten voelen, dat de bereidheid om bezig te zijn te proberen veranderingen in het onderwijs aan te brengen een vanzelfsprekendheid is. Deze opmerking is beslist niet bedoeld om onaardig te doen tegen de collega's van Europese afkomst. Door gebrek aan participatie van de kant van de Antillianen is het voor het hoofdbestuur onmogelijk geweest de Antillianisering van het onderwijs méér te „pushen".
Zeer negatief hebben wij altijd ervaren, het feit, dat er vele collega's zijn, die voor het aan de kant staan hebben gekozen; sommige vanaf het begin, andere ingaande 1 januari j.l. De redenering dat iedereen vrij is lid te zijn of niet gaat wel op voor een voetbalvereniging, maar niet voor onze vakbond, waar iedereen die bij het onderwijs werkt per definitie bij hoort. De belangen van ons allemaal liggen bij en ín het onderwijs, en deze belangen (in de meest ruime zin des woords, dus niet alleen de materiële, moeten behartigd worden.
Na deze greep uit de gedachtenstromen die bij mij werkzaam zijn bij de jaarwisseling, een greep, enigszins willekeurig, uit de wensen voor het komende jaar.
Ik kan gaan wensen dat het onderwijs het komende jaar zal verbeteren, dat bijvoorbeeld het milieu waar iemand uitkomt minder maatgevend wordt voor de school waar hij heen zal gaan. En dat er verder hard gewerkt gaat worden door de betrokken instanties aan maatregelen en methodes om achterstand die kinderen uit bepaalde milieus al hebben, voordat zij naar school komen, op te heffen of te verminderen.
Ik zou kunnen wensen dat er in het komende jaar maatregelen getroffen zullen worden ter verbreding van de basis waarop onze economie rust, zodat de ruim 20% die op dit moment werkloos is, ook aan een regelmatig inkomen geholpen kan worden. Ik kan eveneens wensen, dat er door ons bestuurscollege eindelijk eens een duidelijk beleid gevoerd gaat worden, zeker voor wat betreft het onderwijs.
Ik zou tenslotte — ter voorkoming van eentonigheid door een ellenlange opsomming het laatste voorbeeld — kunnen wensen dat het bedrag dat ons eiland aan ontwikkelingshulp krijgt, dit jaar verdubbeld wordt, en de bijdrage uit deze pot aan het onderwijs verdrievoudigd.
Echter, niet vergeten mag worden, dat bij het uitspreken van deze en vele andere wensen, wij zélf min of meer betrokken zijn. Wij zijn namelijk zélf degenen die dit moeten realiseren, die deze wensen moeten en kunnen vervullen.
Mijn wens voor het komende jaar is dus, dat wij ons meer en meer bewust gaan worden dat er vele problemen om ons heen liggen in het onderwijs, dat wij ons gaan realiseren, dat wij deze problemen zélf moeten en kunnen oplossen, én dat wij de bereidheid kunnen opbrengen iets aan de oplossing te doen, ook al is het niet direct ons eigen belang.
Met wíj bedoel ik niet alleen de leerkrachten, maar ook alle instanties die bij het onderwijs betrokken zijn; de vakbond moet samen met de werkgevers tot verantwoorde oplossingen kunnen komen zonder elkaar te wantrouwen, de vakbond moet van de image af, een groep te zijn, die er alleen maar op uit is, de werkgevers te bevechten voor betere, — uitsluitend — materiële voorwaarden.
Ik hoop niet dat de opdrachtgever zich opgelaten voelt door de inhoud van dit stuk; mijn bedoeling was niets anders dan, namens het hoofdbestuur, nogmaals duidelijk naar voren te brengen, dat wij blijven wensen, dat het onderwijs in zijn totaliteit ieder jaar beter wordt.

NIEUWJAARSGEDACHTEN

bestuurs-mededelingen

een nieuw jaar

Overal in de kranten hebt u de laatste tijd kunnen lezen dat regeringen, maatschappijen, gezagsdragers en functionarissen in 1973 een moeilijke tijd tegemoet gaan. Helaas kan het bestuur van de VLA niet het tegendeel gaan beweren.
Zowel in het hoofdbestuur als in de sectiebesturen hebben we te kampen met een tekort aan mankracht.
Dit werkt door als een sneeuwbal. De weinige mensen, die we nog bereid gevonden hebben, het werk in de bond nog een poosje te continueren, raken ontmoedigd, als ze merken, dat er bij de andere leden zo weinig enthousiasme is en er zo moeilijk iemand gevonden kan worden voor een bestuursfunctie.
We zijn een bond van 600 leden en, volgens vele „outsiders" de best georganiseerde bond van de Nederlandse Antillen.

Het moet toch mogelijk zijn om onder die 600 mensen een aantal bereidwilligen te vinden, die gedurende een paar jaren hun tijd en energie beschikbaar willen stellen in het belang van ons onderwijs en onze collega's.
In januari beginnen de vergaderingen van de secties weer. Toon in elk geval uw belangstelling door de vergaderingen bij te wonen.
Er zijn nog zoveel problemen, buiten de financiële, waar we gezamenlijk een oplossing voor moeten zoeken.
Denk niet, dat kan ik niet, of dat gaat allemaal ver boven mijn pet, u staat niet alleen en de andere bestuursleden zullen u graag helpen.

Het tijdrovende, administratieve werk wordt in de toekomst (half januari '73) door onze administratieve kracht gedaan, dus daar hoeft u niet meer voor terug te schrikken. Een van de eerste dingen, die wij in het nieuwe jaar gaan doen, is het manuscript van de heer Mulder: „Een bond is, wat de leden er van maken" op de keper beschouwen en uitzoeken, wat wij, als bestuur kunnen doen om *alle* leden te betrekken in het wel en wee van onze bond. Wat gaat u, als lid doen?

Aan het begin van een nieuw jaar is iedereen bezield met goede voornemens, zeggen en hopen de mensen altijd. Moge 1973 voor u allen en voor onze bond een gezegend en gelukkig jaar worden.

het hoofdbestuur •

tussenvorm

Onlangs sprak ik een lid van de VLA, dat me naar iets vroeg, wat ik al enkele malen in Tussenvorm gepubliceerd had.
Groot was mijn verbazing, toen ik hoorde, dat ze nog nooit een Tussenvorm gelezen had. Waar zit nu dat lek?
Na ***elke*** hoofdbestuursvergadering of belangrijke bespreking met de een of andere instantie komt er een Tussenvorm uit. (Minstens een keer in de veertien dagen, maar meestal een keer per week).
Dit stencil wordt in het weekend gepost (nadat ik de aantallen gecontroleerd heb) en is geadresseerd aan de contactpersoon van elke school op Aruba.
De contactpersoon geeft dit stencil dan door aan zijn mede-VLA-leden, of prikt hem op het publicatiebord van de school.

Het is dus bestemd voor *alle* leden.

Mocht u geen Tussenvorm ontvangen, neemt u dan contact op met uw contactpersoon. En, indien hij het ook niet ontvangen heeft, kan hij er over opbellen (tel. 7191). De „grote" scholen stuur ik altijd meerdere exemplaren.
Het systeem is niet ideaal, maar volgens ons is dit de enige manier om de leden snel en niet te kosbaar op de hoogte te brengen van de informatie van het hoofdbestuur.
Reacties op Tussenvorm zijn altijd van harte welkom bij het hoofdbestuur.

f.n.-v. •

ledenadministratie

Eind januari krijgen alle leden, die voor een automatische inhouding gemachtigd hebben en de leden, die eind januari minstens een derde van hun contributie betaald hebben, hun lidmaatschapskaart.
Mocht uw adres op deze kaart onvolledig of onjuist zijn, wilt u dit dan even doorgeven aan de ledenadministratie (tel. 7191).
Per 1 januari 1973 telt de VLA 599 leden, verdeeld over de 6 secties als volgt:

	Sectie	*aantal leerkrachten*	*aantal leden*
1	kleutersectie	52	46 (55)
2	basissectiek	259	244 (268)
3	b.b.o.	33	29 (27)
4	m.a.v.o.	131	111 (117)
5	n.o.	131	110 (115)
6	v.w.o.	54	44 (41)

Ons ledenaantal bedraagt dus ruim 80% van het totaal aantal leerkrachten. De tussen haakjes geplaatste getallen geven het aantal leden aan in mei 1972.
U kunt zelf uw conclusies trekken en met ons van oordeel zijn, dat we er naar moeten streven het ledenaantal nog een heel eind op te trekken.
Gelukkig hebben 551 leden gemachtigd voor automatische inhouding en dat bespaart het bestuur een massa tijd en werk.
Mag ik u tenslotte nogmaals verzoeken om alle mutaties zo spoedig mogelijk door te geven? Met hartelijke dank voor uw medewerking in 1972.

Afschrijvingen per 1 januari 1973

Sectie k.o.
B. M. Oehlers
V. Dañe
J. M. Remme

Sectie b.o.
R. E. Marugg
M. C. Aarts
M. M. Croes
L. M. Croeze-Croes
M. de Cuba-Arends
C. Alvez-Hypolite
V. J. Arends-Rijna
G. D. de Backer
J. A. du Bois
J. A. Caster
B. I. Clark
L. D. Croes-Booi
C. L. Croes-Croes
I. H. Sanches
P. R. de Schrijver
M. C. Smit-Maduro

F. L. de Cuba
M. A. de Cuba-Tromp
B. E. M. Dania
J. C. I. Emers
L. R. Emmanuel
I. R. Engelbrecht
B. M. S. Essed
A. Flanegin
S. Fradt-Vries
A. R. Frank-Marval
A. M. Fun
K. v. d. Horst-de Ringh
L. C. E. Hunt
N. Jacquin-Oduber
M. Kelly-Maduro
F. Koolman
G. E. de Kort-Thijsen
C. M. Lampe-Maduro
E. R. de Lannoy-Martis
T. Liao
G. F. v. d. Linden
H. I. Lo A Njoe
M. J. Maduro-Croes
E. J. Marchena
J. A. L. M. Martens
G. R. Martijn
M. Mathilda-Kock
D. Morales-Odor
G. B. Nicolaas
M. E. Rasmijn-Croes
H. L. C. M. Raymann
C. J. Rusland
E. Solagnier
M. L. Solagnier
A. T. Tromp-Hoevertsz
T. P. Tromp
P. Verberne
J. M. Verhoeven
B. Weustink-de Vries
E. Wong
E. L. Wijnruit
C. L. Zievinger

Sectie b.b.o.
C. J. van Hoop
M. V. Bakmeyer de Lange
E. T. M. Werink-Dijkstra

sectie m.a.v.o.
T. A. Uitermark
E. v. d. Biezen
R. A. Odor
J. G. IJzerman-Navis
J. C. Driessen-Bennett
G. J. de Lang
M. J. Mossel
P. le Noble

Sectie n.o.
E. R. Giel
I. Kelly
R. Rasmijn

sectie v.w.o.
V. Rooze-Vervloet

Er zijn ±50 nieuwe leden bijgekomen. Het verloop is dus nogal groot. Het ledenaantal is iets teruggelopen. Deze lijst is volkomen voor rekening van de ledenadministratie.

f.n.-v. •

wederom de centen

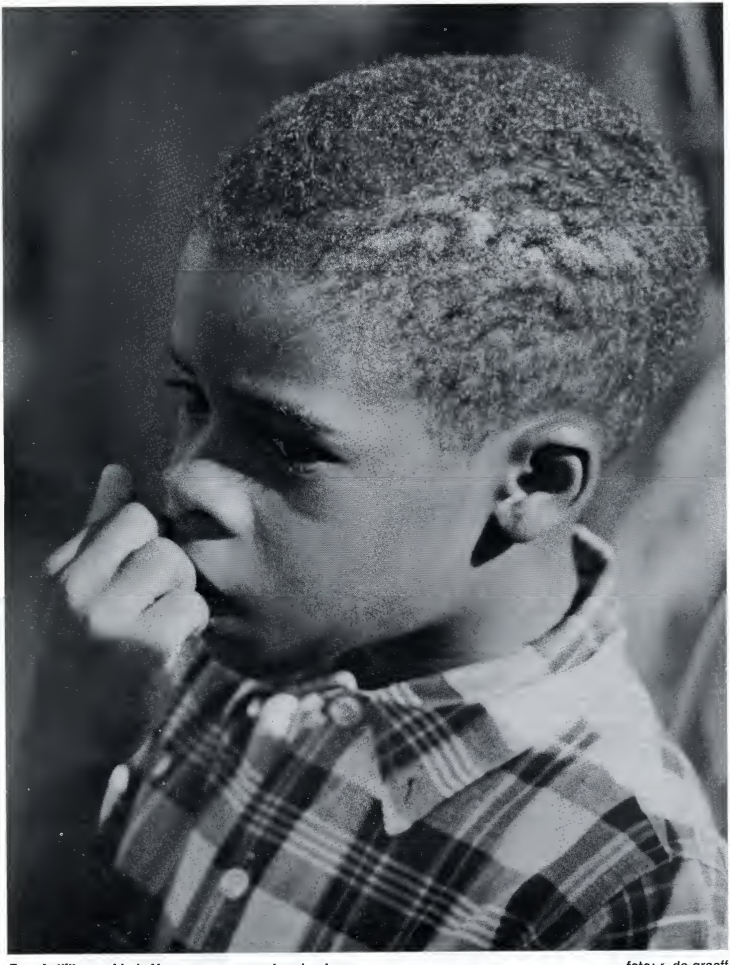
Zoals u wellicht zult weten is het bestuurscollege overgegaan tot vaststelling van dat gedeelte van de bezoldigingsregeling 1971 waarover overeenstemming bestond. Dit houdt in dat de schalen 1971 (voor iedere zittende leerkracht in ieder geval één periodieke verhoging erbij) uitbetaald kunnen worden, èn dat de 4.6% aanpassing per 1 juli 1972 verwerkelijkt kan worden. Het ligt in de bedoeling eind januari 1973 voor het eerst uw allernieuwste salaris uit te betalen. Wat u dan aan salaris kunt verwachten, kunt u gemakkelijk zélf uitrekenen: u telt bij uw huidige salaris één periodiek op, vermeerder dit verkregen bedrag met 4.6% en rond tenslotte dit laatste bedrag naar boven af op een veelvoud van 5 hele guldens.

In verband met de invoering van de bezoldigingsschalen 1971 en de aanpassing per 1 juli 1972, moet er een nabetaling plaatsvinden over de periode 1 juli 1971 tot 31 december 1972. Met de berekeningen hiermee verband houdende zal zo spoedig mogelijk begonnen worden door de administraties van de verschillende schoolbesturen. De vooruitbetaling die u vlak voor kerstmis kreeg, wordt dan verrekend met het bedrag van de nabetaling. Ook deze berekening is heel gemakkelijk door u zélf te doen. Wanneer deze nabetaling plaats zal vinden, is op dit moment niet te zeggen, maar ons inziens is dit voor eind februari 1973 te realiseren.

Ook de noodregeling voor directeuren van scholen voor het voortgezet onderwijs is vastgesteld en zal uitgevoerd worden; hopelijk eveneens eind januari 1973. Nu de bezoldigingsschalen 1971 zijn vastgesteld (zij het met een zeker voorlopig karakter) kan uitvoering gegeven worden aan de besluiten verband houdende met de zogenaamde Petronia-uitkering. Wanneer deze zaak administratief rond zal zijn, staat ook nog niet vast; zeker is dat er nu aan gewerkt kan worden. Zodra wij meer inlichtingen hierover hebben, zoals bijvoorbeeld de wijze waarop u uw besluit bij de bank om kunt zetten in „cash", dan zullen wij u die toespelen.

Het bestuur is uiteraard niet ontevreden over deze gang van zaken — het kan zich zelfs volledig verenigen met de houding van de goop-commissie om zich eens te verklaren met de invoering van voorlopig dié punten waarover overeenstemming is bereikt — maar het is pas volkomen tevreden wanneer de 44 voorstellen, opgenomen in het advies uitgebracht door de goop-commissie, geaccepteerd zijn. Kwesties als de onduidelijke positie van de adjunct-directeur en het ondergewaardeerde hoofd van de bbo-school (een willekeurige greep bij wijze van voorbeeld) blijven voor ons zaken die dringend geregeld dienen te worden. Met z'n allen moeten wij erop blijven aandringen, dat deze voorstellen ten spoedigste serieus in behandeling worden genomen. Wij weten dat de landsregering een beroep gedaan heeft op de Nederlandse salarisdeskundige de heer Broere om naar de Nederlandse Antillen te komen, teneinde de salariëring van de schoolleiders door te lichten, en dat er een ad hoc commissie de akten-honorering moet gaan bekijken (zaken die behandeld worden in het goop-advies). Aan deze zaken zal in ieder geval spoedig aandacht geschonken worden.

het hoofdbestuur, p. e. croes, voorzitter

Een Antilliaans kind. Voorwerp van aanhoudende zorg. foto: r. de graaff

inspectie

door j. jutten

Over het interview met inspecteur Peterson mogen best nog een paar opmerkingen gemaakt worden, die jongens hebben tenslotte niet voor niks veertien uur geïnterviewd en achtenvijftig vellen volgeschreven — of hoeveel was het ook al weer?
Ergens in het interview vertelt inspecteur Peterson, dat hij vorig jaar van zijn directeur de opdracht kreeg „iets aan het basisonderwijs te doen."
Enigszins ruim gesteld, maar zo gaat dat blijkbaar. De aanleiding tot deze opdracht was tweeërlei: enerzijds waren er een paar artikelen in de krant verschenen van de hand van de rektoren der drie middelbare scholen op Curaçao, waarin zij een aantal wantoestanden aan de kaak stelden. Anderzijds had de inspectie door proeven geconstateerd, dat het onderwijs niet helemaal op peil was, vooral voor wat betreft het Nederlands. Jammer genoeg hebben de interviewers niet gevraagd, welk peil hier bedoeld was.
Wat was er nu mis met het onderwijs? „Ons lager onderwijs is in slaap gevallen, of was in slaap," zegt inspecteur Peterson. Zo, die kan je in je zak steken, want hij bedoelt natuurlijk niet het onderwijs, maar de onderwijzers. Dat blijkt wel uit de rest. B.v. wat werd er gedaan om het onderwijs wakker te maken en te houden? Peterson: „Wij hebben zoals u weet geprobeerd de mensen zover te krijgen dat zij werken volgens een plan, hetzij een dagplan, hetzij een plan voor twee dagen, hetzij een weekplan."
Nou, volgens mij heeft de inspecteur gelijk en is/was ons basisonderwijs ingeslapen; maar dan wel nadat de slaapbaccil vanuit de ge-airco-de kantoren der heren leidinggevers was overgewaaid! Dat er eerst een paar artikelen in de krant nodig waren om de inspectie wakker te schudden, is al een voorbeeld. En dan: waarom zou je je best doen, als het toch niet gewaardeerd wordt? Op het moment dat deze regels geschreven worden, staat 1973 al op de deur te kloppen maar de salarisregeling die we hebben stamt nog uit 1968 en over 1971(!) is overleg gaande. Het salaris was toch een beloning voor het werk, nietwaar? Ook de financiële kerstsurprises, die mij in eerste instantie tot de gedachte brachten dat bovenstaande woorden herschreven moesten worden, veranderden in wezen niets aan de zaak. En daarom laten we maar staan wat er stond. Want met al die welkome uitkeringen, is de chaos groot. Ik, als eenvoudig krantelezertje, kan er tenminste geen touw meer aan vastknopen. We hebben nu zoiets krankzinnigs gekregen als een voorschot met terugwerkende kracht, nietwaar, of is het een voorkracht met terugschietende werking, of nog iets anders? Getuigt dit van een wakkere visie? Waar is hier het dagplan, hetzij het plan voor twee dagen, hetzij het kikokikoplan? van die ons betalende en belonende overheid?
„Maar daar heb ik niets mee te maken," zal de inspecteur* zeggen, en terecht. Hij vergeet dan echter, dat de onderwijzer of onderwijzeres bij wie hij op bezoek komt, daar wèl mee heeft te maken. En met nog een heleboel andere faktoren, die hem of haar het idee geven dat de overheid niet zo erg geïnteresseerd is, ofwel „in slaap is gevallen" zoals de inspecteur het uitdrukt. B.v. als je toevallig een gehuwde onderwijzeres bent, dat je elke dag een brief van het B.C. kan verwachten dat je niet langer nodig bent; of als je toevallig een pas op Aruba afgestudeerde onderwijzer(es) bent, dat je wel geslaagd bent, maar geen diploma krijgt en daarom niet vast benoemd kan worden; of als je toevallig een flinke kleuterleidster bent, die nog wat gestudeerd heeft en voor de 1e klas mag staan, dat het heel gewoon is als je voor zo'n achtendertig analfabeten wordt geplaatst en red je dan maar. Effectieve schoolrijpheidstests zijn er niet, evenmin als een goed functionerend medisch opvoedkundig bureau, dus alle mogelijke debielen en kinderen met specifieke leer- en opvoedingsmoeilijkheden moet je voorlopig maar in je klas houden. En wat zegt de inspecteur over een Pedagogisch-Didactrisch Centrum: „Ook is het m.i. nuttig, als er in de VLA een groep zou ontstaan, die zich zou bezig houden met didactische problemen, zoals op Curaçao (. . . .) Daar is een P.D.C. uit ontstaan en ik geloof, dat het noodzakelijk is dat wij ook hier zo'n afdeling krijgen". Moeten wij in onze vrije tijd en van onze contributiecenten een P.D.C. uit de grond stampen, dat dan mooi door de overheid gebruikt kan worden omdat het zo goed van pas komt? Kom nou! Als de overheid het zo noodzakelijk vindt, waarom neemt ze dan zelf niet het initiatief?? Van welke andere vakbond wordt verwacht, dat die activiteiten zal ontwikkelen die de bazen het werk uit de handen nemen? Of worden de onderwijzers nog steeds gezien als een soort missionarissen?
Ja, het basisonderwijs is in slaap gevallen, maar het slaapt niet alleen. En plannen zoals de werkschema's van inspecteur Peterson zijn m.i. lapmiddelen, ook al liet hij in de krant opnemen n.a.v. de basisonderwijsdag dat het goed werkte. Als er geen motivatie, bezieling van binnenuit komt, zal elke dwang leiden tot meer vluchtneigingen. Laten we eerst eens de werkelijke problemen in het onderwijs inventariseren. Als er op Aruba geen mensen zijn die het onderwijs hier kunnen „screenen", haal ze dan van Curaçao of van elders. Daarna kunnen er oplossingen gefabriceerd worden en wordt het onderwijs zinvoller en minder slaapverwekkend. Ondertussen zullen wij proberen de ogen open te houden.

---

*) die ik respecteer, men vergisse zich niet, en wel om zijn openheid, zijn integriteit en zijn energieke optreden.

een nieuwja

„Caminante, no hay camino,
se hace camino al andar . . .”
(Antonio Machado)

Bon anja, happy new year, gelukkig nieuwjaar. . . . lees ik in een 3-talig, politiek partijblad. In drie talen. Je voelt aan dat het hier menselijk zo hoort. In zo'n transit periode met de bekende „season's greetings" is men lief tegen elkaar. Of is men dat in deze streken altijd?
Daarnaast wordt de balans opgemaakt. Wat is er van de programma's plannen, theorieën werkelijk terechtgekomen? Het volgende verhaaltje is een bescheiden poging een en ander samen te vatten en onder de loupe te nemen.
Open deuren, herhalingsoefeningen. . . . frappez, frappez toujours. . . .
De gebruikte informatie voor dit stukje is terug te vinden in:

— Uitgaven van „Vorm" van februari en maart 1972
— Uitgaven van „Pedagogisch Forum" van september 1969, januari en december 1971
— „Amigoe di Aruba" van november en december 1972 over de VLA-basisonderwijsdag en UNICA III-beraad op Jamaica.

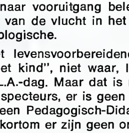
(U bewaart toch oude kranten?)
Men zij gewezen op de data van bovengenoemde denkprodukten om na te gaan welke concrete veranderingen in een bepaald tijdsbestek hebben plaatsgevonden.
Veel artikelen zijn met „lief" te etiketeren. Soms krijg ik hier hetzelfde gevoel als die groep jongeren met wie ik destijds de conferentie „25 jaar Verenigde Naties" bijwoonde en die van Prof. Tinbergen zei: „Erg lief, de oplossingen die u suggereert, maar wat kan er werkelijk gedaan worden?"
Erg lief dus, dat men bezorgd is over de „kansen" van het „Antilliaanse kind" op de V.L.A.-basisonderwijsdag. *Antilliaans* kind? Heeft men hier op het eiland een alternatief kind, dat al die tijd bevoorrecht was? Dus die dag is te beschouwen als „de Dag van het Stiefkind," vergelijkbaar met „de Eeuw van het Kind" destijds. Ach, nou ja, een detail. Dit Antilliaanse kind moet optimaal de kans krijgen om „voortgezet onderwijs" te kunnen volgen (intellectuele diploma-norm) naast een zich kunnen redden buiten het onderwijs, dus b.v. in het beroep (maatschappelijke baan-norm). Letterlijk lees ik verder: „Daarom is het *systeem*loos overgaan op de landstaal nú onjuist. . . ." Maar verder lees ik dat men van het kind wil uitgaan. Het kind gaat dus voor (is gelijk pedagogische norm). Maar dit kind gaat helemaal niet voor. Het wordt „geestelijk aangerand" op school. Dit is niet helemaal waar. Men vangt op, compenseert, experimenteert. Uiteraard: we leven in een tijd waarin niets meer zeker is. Bij uitleg op school wil de leerkracht best „even overwippen" op de landstaal onder het mom dat zelfs de inspectie dit door de vingers ziet. Dat laatste is anti-*wet*tisch!
Diezelfde tijd heelt alle wonden nietwaar? En als een experiment mislukt, stagneert, stopt, dan zien we wel verder. We proberen nieuwe methoden te ontwerpen, het Korps moet worden omgeschoold. It's all in the game: een maatschappelijk kansspel in plaats van een pedagogisch kind-spel.
Waar ging de Sinterklaaspolemiek in de Amigoe eigenlijk over? Over de maatschappijbeschouwing van de volwassenen. Ik realiseer mij dat dit niet helemaal waar is, maar de teneur van de artikelen geeft te denken.
Terug naar de VLA-dag. „De Antilliaan is tegen het Papiamento op school, omdat hij slechts de Nederlandstalige school kent, achteruitgang vreest, zijn landstaal wantrouwt en denkt deze al te beheersen?" Over wie heeft men het hier in 's hemelsnaam? Verder: „De vooroordelen tegen het Papiamento moet men wegpraten door de ouders bij het onderwijs te betrekken." Hoe Antilliaanse ouders, die praktisch uitsluitend Papiamento spreken, vooroordelen kunnen hebben ten aanzien van deze eigen taal, is mij een raadsel. Ontmoet willekeurig een Antilliaan en vraag: „U bent tegen. . . ., kent. . . ., vreest. . . ., wantrouwt. . . ., denkt te beheersen. . . .? Of heb ik de verkeerde Antilliaan voor ogen? En een wat-is-een-Antilliaan theorie helpt niet. Het gaat om mensen, om een volk. Hoe dan ook: de inspectie is onderbemand, het probleem moet geanalyseerd worden, de onderwijzer moet vakliteratuur lezen (bij de kiosk op de hoek). Waar blijft dan het P.D.C. — als panacee? Alsof dat alles zou helpen.
„Minder praten, meer doen" leest men verder: O, daarom kwamen er velen niet opdagen. Men heeft blijkbaar ervaringen met deze cultus. Iemand die „afgedropen" was, zei: „De zoveelste reprise van een film die ik niet leuk vind." Dit alles, deze verbale cultuur heeft iets westers. Het heeft veel weg van datgene waar het UNICA III-beraad op Jamaica naar verwijst: die „geestelijke rijkdom" van Europese gebieden en Noord-Amerika, die we vooral niet overboord moeten gooien.
De kop van dit sprookje is overgenomen uit het Amigoeverslag van Prof. Kunst over dit beraad der Caribische universiteiten: „Reiziger, er is geen pad, het pad wordt gemaakt door het lopen. . . ."
De Nederlandse Antillen zijn ook lid van de UNICA en de Directeur van het Departement van Onderwijs heeft aldaar gewezen op het nut van studentenuitwisseling tussen Engels- en Spaanstaligen. Men kan slechts hopen dat het helpt. Ik herinner mij dat een landbouwdeskundige des-

tijds na het grote F.A.O.-congres te Den Haag een artikel schreef met als titel: „Arme boeren....” Wie schrijft eens vanuit zijn dagelijkse levenspraktijk op school een verhaaltje met de kop „Arme kinderen....”?
Terecht „ontdekt” men op de b.o.-dag het gezin, de omgang ouders-kinderen. Dáár ligt het begin. En nu niet oudercommissies, -avonden, begeleidingen in het leven gaan roepen: dat leeft niet, het zijn steriele relatievormen. De ouders voor of in de klas, de leerkracht in het gezin als ouder. Men constateerde toch dat het kind uit het lage milieu alles moet hebben van de school, dat er nooit mee wordt gepraat, dat het nergens heen gaat. Een vrijblijvende betrekken-bij-strategie-of-opvang techniek helpt hier niet. Levende voorbeelden. Prof. Vercruysse spreekt van voorbeeldwaarde. We denken b.v. ook aan het mensbeeld. Of gaat het niet om mensen? Drs. R. A. Römer spreek in zijn lezenswaardig artikel „Over de toekomst van ons onderwijs” van twee mensbeelden: de neurotische, door prestatiezucht bezeten mens naast de „dolce-far-niënte”-man onder de palmboom.

arssprookje

De tegenwoordige kritiek, stelt hij, richt zich op die eerste mens, terwijl de tweede met romantisch nostalgische mildheid behandeld wordt. Ik vraag mij af wie die romantici zijn. Uit vele onderwijskringen hoort men n.l. identieke klachten ten aanzien van het leren van het kind. Techniek wordt niet begrepen, napraterij bij de zaakvakken, algemeen inefficiënte gedragingen overal. In enkele gevallen vraagt men zich af of de achtergrond (cultuur, matrifocaal gezin, opvoeding) daarbij een rol speelt. En dan negativeert men juist de z.g. palmboom-mens met de rumfles als identificatie figuur voor de jongeman.
Naast de taal dus de gezinsproblematiek. Ik meen dat de gezinssocioloog Prof. Kooy eens zei: „Alles wat je nog op school moet leren, is te laat,” daarmee uiteraard niet kennis en inzichtvermeerdering bedoelend. Wie de psychoanalytische opvattingen omtrent leren en angst kent, weet wat je het kind aandoet in een vreemd gebouw met een (ver)vreemde leerkracht een vreemde wereld (hebben alle kinderen wel eens een potlood gezien?) te exploreren met behulp van een vreemd instrument i.c. de taal.
Als bovengenoemde jongeman uit de rumcultuur de „kritische” school heeft „survived,” wat dan? De commissie van onderzoek meidagen Curaçao constateerde dat van degenen die waren aangehouden wegens plundering een behoorlijk percentage bestond uit mannelijke werkzoekenden met slechts lager onderwijs en minder dan lager onderwijs. Op de relatie tussen ontwikkeling van het onderwijs en werkgelegenheid wijst Prof. Pastoriza uit Santa Domingo tijdens het UNICA-beraad. In concreto zou je, volgens Prof. Prins, scholen voor toerisme op kunnen richten tegen Caribisch-culturele achtergrond. Uiteraard zal men „toeristiseren” van deze gebieden kritisch moeten belichten willen er geen „slachtoffers” vallen. In ieder geval „geen onderwijs om het onderwijs” zo luidde het thema van het Jamaicaanse beraad. Tevens werd gewezen op de noodzaak van research, van verzameling van gegevens over het Caribische gebied. M.i. blijft de vraag bestaan of deze eilanden zich op Caribisch dan wel Zuidamerikaans gebied moeten oriënteren, of op beide. Etnisch representeren de mensen haast de wereldbevolking. In die zin is het volk wat betreft identiteit en identiteitscrisis het totale wereldvolk een stap voor. De begrippen „wereldburgerschap” of mondiale identiteit doen nog wat vreemd aan. Het voert hier te ver er nader op in te gaan. In U.N.O.-kringen, waar Nederland overigens nog steeds als koloniale mogendheid (Statuutdag is inmiddels dood) wordt beschouwd, vindt de intrede van een mondiaal mensbeeld reeds plaats. Met name zou reeds de nadruk gelegd moeten worden op de vormende waarde van de diverse vakken. Overal valt een etiek terug te vinden: oorlog en vrede-opvoeding bij geschiedenisonderwijs, ontwikkelingssamenwerking in aardrijkskundelessen, milieuverontreiniging bij biologie en aardrijkskunde, gebruik en misbruik van kernenergie bij natuurkunde. Ga zo maar door! Willen deze vakken „werken,” dan ligt de nadruk op de mentaliteit van de leerkracht, de houding. Hij zou mede vormingswerker moeten zijn. Gestimuleerde fixatie op jaar-, maand-, week-, dag- en uurplannen en de obligate boekjes-uitkrijgerij naast centrale evaluatievormen verkrachten hem zelf ook. Grappig dat ieder jaar weer de kweekschool-examenkandidaten het doel (bijv. van Hoogveld) van opvoeding moeten geven waarbij het begrip *levens*taak(!) valt. J. Bijl analyseert dan ten behoeve van het leerplan wat deze taak inhoudt en dan vallen er zulke dure begrippen als „medeburgerlijke verantwoordelijkheid als lid van een staats- en volksgemeenschap.” Wat ontdekt men terug van fundamenteel inhoudelijk Antilliaans leerplanonderzoek in de reeks workshops van de B.O.-dag? Uiteraard is leerplan- en doelstellig onderzoek minder eenvoudig gezien de open, nog onduidelijke staatkundige ontwikkeling. Prins wijst op deze labiele politieke stabiliteit, die het streven naar vooruitgang belemmert. Mogelijk is dát de oorzaak van de vlucht in het *hoe*, het didactisch onderwijstechnologische.

Maar van onderaf moet levensvoorbereidend begonnen worden. „Uitgaan van het kind”, niet waar, leest men in de rapporten van de V.L.A.-dag. Maar dat is niet eenvoudig: „er zijn te weinig inspecteurs, er is geen backing van het hoofd der school, geen Pedagogisch-Didactisch Centrum zoals op Curaçao, kortom er zijn geen onderwijskundigen!! Zou de slaventijd nooit voorbij zijn?
Overal komt het afhankelijkheidfenomeem weer naar voren. Naast kolonelsregimes academiciregimes. En de con-

ferentie komt tot de conclusie dat het kind niet autoritair benaderd mag worden. Maar om een pedagogisch verantwoorde benadering te vinden, zouden we toch wel enige „autoriteiten" op dit (welk?) terrein moeten inschakelen. Aanstaande onderwijsmensen hoor je reeds vaak de dat-is-niet-behandeld kreet slaken. Daar begint het reeds. Het komt toch niet door dat het gebied nog een kolonie is. Deskundig zijn zij die hier reeds lang zijn. Koloniale (G.J.K.) „eilanden met naar sociale categorieën versplinterde minisamenlevingen zonder sociale werkelijkheid, die *groter doen* dan zij zijn." (Römer).
Versplinterd? Dat is de onderwijswereld ook met zijn secties. Continu afhankelijk? Dat zijn alle landen. Onderwijspoliticologisch wijst Prof. Prins op de tragische situatie: de irrelevantie van het Hollandse onderwijsontwikkelingsmodel. M.i. is dat wezenlijk gezien niet eens hét probleem. Men zou best kunnen spreken van een (Nederlands)-„Antilliaans" onderwijsmodel, met de nodige vraagtekens. Bij het werken in de Ned. Antillen komt men daar niet onderuit: het onderwijs is alleen *geen volkszaak* en dát is een onderwijspolitiek probleem. In Nederland komen ook kinderen uit taalarme milieus de school in en zullen het A.B.N. moeten leren, waarna zo mogelijk een tweede wereldtaal, omdat we nu eenmaal óók afhankelijk zijn. Het tragische hier is dat kinderen en mensen slachtoffer zijn van staatkundige ontwikkelingen en niet op radicale wijze worden geholpen.
Abstractie: de overheid moet in deze tijdstragiek zorg dragen voor een menselijker afwachtingsstrategie ten behoeve van het volk. Als het b.v. pedagogisch meer verantwoord is in het basisonderwijs de moedertaal te hanteren dan moet men het nú doen. Engels of Spaans daarnaast eventueel, van het kind afhankelijk. Of men het kind later in een „veiliger" situatie Nederlands of wat dan ook geeft, is punt twee. Wederom de wisselwerking met de staatkundige ontwikkeling. Maak het kind dan op zeer kinderlijke, verantwoorde wijze taal-flexibel; hoeveel kinderen uit „reis- en trekfamilies" leren niet spelenderwijs meerdere talen? En leer de ouders dat ook. Het UNICA-beraad wees op de rol van overheidsvoorzieningen. Venezolaanse speeltuinen? Waar men dan ook mee begint, verder gaat of eindigt: op alle discussies hoor je en overal lees je: uitgaan van de kinderen en hun belevingswereld; dat wil dus zeggen het kind, zijn ouders, broers, zusters, grootmoeder, enz. Zij moeten ook leren het kind te leren. De keuze van speelgoed is al iets (men denke aan de Curaçaose tentoonstelling: speelgoed is er reeds, overal en behoeft niet gekocht te worden). Simpelweg beginnen met doen. Geen dure, soms mislukte projecten, experimenten of testen in het leven roepen. Er zijn mensen die experiment-moe zijn, begrijpelijk. Prins vraagt zich af in zijn artikel „Het Antilliaanse Onderwijs, een toekomstvisie" of dat harde werken in de tropen (dubbele-jarenbeleid) geen mythe is. Het gaat niet om hard werken (zei Plesman niet dat werken voor de domme is?), maar om gewoon, zinvol werken. En niet kankeren op de kinderen en geen conflicten hebben met financiën, reglementen of contracten. Conflicten frusteren en werken verlammend en zo „slopen" de tropen radicaal.
In het extra-Vorm-stencil lees ik over de betreurenswaardigheid van „kortverbanders", dus driejarige contractanten. Alweer: het gaat niet om het contract. Het contractbeginsel is in wezen een gevangenisprincipe, een „chantage". Ziet het beleid heil in een 20-jarig contract, waarbij de contractant die tijd zinloos uitzit? Zoals het dus steeds niet gaat over het kind, gaat het evenmin over zijn opvoeder i.c. de leerkracht, beide als mens. Men leze de krant er op na.
Een en ander leidt tot een eigen-hachje-opstelling en nooit tot een onderwijsgemeenschap. Het onderwijs is hier „buitengewoon". Het etiket B.B.O. kan op alle onderwijsvormen geplakt worden, omdat er geen wezenlijke veranderingen te bespeuren zijn. „Het is tijd", zegt de commissie „Meidagen van Curaçao" (zie Pedag. Forum, nov. '71, pag. 356) „de bakens te verzetten". Het rapport is van mei 1970, gaat over een situatie van 1969, werd besproken in Pedagogisch Forum van 1971. En het is nu 1973......
Er is in dit onderwijspoliticologisch getinte verhaaltje veel overhoop gehaald. Dat krijg je gauw met zo'n „herhalingsoefening". Dit wordt tevens een discussiestuk voor de

(vervolg op pag. 16)

uit

„watapana"

van februari 1972

w. de bekker

de tweede taal der antillen ?

In het spanningsveld tussen willen en kunnen moet de landspolitiek gericht zijn op het geluk van de mens. Dit geluk is nauw verbonden met de zelfwaarde van de mens welke recht wordt gedaan wanneer die mens tot volle ontplooiing kan komen en in zijn eigenheid wordt bevestigd. Dit betekent dat het kind in ieder geval onderwijs ontvangt waarbij de moedertaal als voertaal wordt gehanteerd totdat zijn denken gedifferentieerd is. Zolang het kind onderwijs geniet moet gewerkt worden aan de uitbouw van de moedertaal opdat dit deel van zijn eigenheid zo volwaardig mogelijk wordt.

Voor de Bovenwindse eilanden betekent dit dat slechts het Engels wordt gehanteerd als voertaal en voor de Benedenwindse eilanden het Papiamentu.

Om een ieder de kans te geven zich verder te ontplooien was een tweede taal voor de bevolking van de Benedenwindse eilanden noodzaak. De kennis en beheersing van die tweede taal is niet voor iedereen gelijk. Differentiatie al tot uitdrukking komend in de onderwijsorganisatie zal ook toegepast moeten worden in het onderwijs van de tweede taal. De vraag is nu welke taal als tweede taal onderwezen dient te worden. Uitgangspunt dient te zijn dat men zich via die tweede taal verder moet kunnen ontplooien. De tweede taal zal een cultuurtaal moeten zijn, d.w.z. een taal waarin genoeg leerboeken, literaire en wetenschappelijke werken zijn. De mogelijkheid om één der zgn. „auxiliary languages" of „kunsttalen" zoals Esperanto, Ido, Occidental, Novial en Interlingua als tweede taal te nemen is hiervoor natuurlijk uitgesloten. Het Nederlands is in bovengenoemde zin wel cultuurtaal, maar toch moet zij idealiter als inadequaat worden beschouwd. In het voortgezet onderwijs in Nederland is het immers al noodzakelijk dat leerlingen zich bekwamen in één of meer der zgn. „moderne talen". Voor hen is Nederlands onvoldoende. Mogen we hier de woorden van Stanley Brown aanhalen: „Ik zou het Nederlands volledig afschaffen — een arm taaltje overigens, maar 13 miljoen mensen spreken het.

Naast het Papiaments als voertaal het rijke Spaans of Engels, een wereldtaal" (vgl. Diekman; „Een doekje voor het bloeden", Den Haag, 1970). Toch willen wij deze kwestie niet zo absoluut stellen. Bij de beoordeling van de situatie zal o.m. rekening gehouden moeten worden met de „blanke" groepering op de Nederlandse Antillen, die deel uitmaakt van de Antilliaanse bevolking. De „blanke" Curaçoënaar is Antilliaan. Op deze groep is de „wet van de geringe deviatie" van toepassing. „Wanneer in een maatschappij twee of meer groepen voorkomen, waarvan één groep een geringe deviatie van zijn referentiekader ten opzichte van dat van de outsider-onderzoeker, benevens verwantschap in materiële en geestelijke aspecten tussen haar cultuur en die der outsider-onderzoeker, vertoont, terwijl de overige groepen dezer maatschappij duidelijk herkenbare „afwijkingen" in cultuur en referentie-kader demonstreren, dan is de onderzoeker geneigd de deviatie van de eerste groep te verwaarlozen" (Hoetink: „De gespleten samenleving in het Caribisch gebied"; Assen, '62).

Men is zo geneigd de „inheemse" blanke groep niet als autochtoon te beschouwen. Historisch gezien was zelfs de blanke groep eerder in het Caribisch gebied dan het negroïde deel. Of dit bepaalde rechten geeft is een tweede. Wel zal er recht gedaan moeten worden aan hun ontplooiingskansen. Men zal ervoor moeten waken dat ten gevolge van een „historisch schuldcomplex", zoals Hoetink het noemt, Nederlandse schuldgevoelens ten gevolge van het koloniale verleden, worden geprojecteerd op de inheemse blanken. Hierdoor worden de laatsten gepromoveerd tot bijzondere dragers van „ons" algemene schuldgevoel (vgl. Hoetink, blz. 129). Oriëntatie op het Nederlands moet voor hen open staan.

De situatie voor de Papiamentstalige ligt anders. In de keuze van de tweede moet op tweeërlei gebied aansluiting gezocht worden. Enerzijds een aansluiting bij het taaleigen zelf. Het Papiamentu wordt gewoonlijk opgevat als een Spaans-creoolse taal, hoewel Tomás Navarro Tomás en meer recent Dr. H. L. A. van Wijk aantoonden dat vele Portugese items fundamenteel zijn in het lexicon van het Papiamentu en dat de verspaansing moet hebben plaats gehad lang nadat de Spanjaarden en andere Spaanssprekenden de eilanden hadden verlaten (vgl. Taylor: „New Languages for old in the West Indies" in: Fishman, J. A.: Readings in the sociology of Language. (The Hague, Paris; 1968).

In deze ligt een aansluiting bij het Spaans voor de hand. Anderzijds zal men, wanneer men met een taal ook een cultuur brengt, die nauw aan de taal verbonden is, die de taal maakt en door de taal wordt gemaakt, dié taal moet kiezen die het best aansluit bij het functioneren van de Antilli-

aanse bevolking in het Caribisch gebied. Aansluiting dus bij het cultuureigen. De huidige voertaal Nederlands vindt zijn referentie-kader in de dominante groep en ten gevolge van de politiek-economische machtstructuur is deze taal te handhaven. De opstand van 30 mei 1969 heeft echter geleerd dat wanneer maar even die macht aan het wankelen wordt gebracht, de landstaal een kans krijgt.
Bij de culturele context en feitelijke situatie zijn Spaans en Engels de mogelijkheden die aansluiting kunnen geven. De geografische ligging van de Benedenwindse eilanden geeft vooral oriëntatie op het Spaanstalige cultuurgebied en zeker niet op het Nederlandstalige. Verder staat ten opzichte van de Antillen het Spaanstalige het minst oppositioneel. In gebruiken, waarden en normen hebben de Antillianen, en nu zouden we deze term in zijn meest ruime zin willen opvatten, meer gemeen met het Spaanstalige cultuurgebied dan met het Engelstalige. De keuze voor het Spaans zou dan ook de minste afbreuk doen aan de culturele eigenheid, ze zou misschien zelfs die eigenheid kunnen bevestigen. Maar kritisch dient men te staan t.a.v. de huidige cultuur binnen dat Spaanse taalgebied. In technologisch opzicht heeft Escarpit gelijk wanneer hij zegt: „Le bloc espagnol lui ressemble par la dipersion puisqu'il intéresse deux continents, mais les nations que le composent sont économiquement plus faibles et culturellement moins développées que celles du bloc anglais" („La révolution du livre"; Unesco, Paris, 1965). Juist omdat het boek een belangrijke plaats inneemt in de taalkwestie, werkt de technologische achterstand door in de productie van boeken en hierdoor de toevoer van kennis. Het volgende cijfermateriaal, ontleend aan het werk van Escarpit, geeft enig inzicht in de productie van boeken per titel in het Engelse en Spaanse blok:

	1952 aantal titels		1962 aantal titels	
Wereldproductie	250.000	100 %	350.000	100 %
Engelse blok	32.000	12,8%	55.000	15,7%
Duitse blok	25.000	10,0%	35.000	10,0%
Spaanse blok	14.000	5,6%	20.000	5,7%
Franse blok	14.000	5,6%	15.000	4,3%

In vergelijking met het Engelse blok is de produktie in het Spaanse blok gering blijkens dit cijfermateriaal. Het is een factor, die mee zou kunnen spelen in de uiteindelijke beslissing over de taal. Niet alleen de produktie (van belang voor onderwijs en wetenschap), maar ook de inhoud die door de boeken verspreid kan worden is van belang. De „Spaanse" landen zijn tot op heden niet de meest progressieve landen gebleken. Dit „niet-progressieve" zal met de taal worden binnengebracht. Interessant in deze is de positie welke Nederland heeft ingenomen in Europa en de wereld. Nederland bezit een zeer lange traditie in de boekdrukkunst en boekhandel. In de 17e en 18e eeuw was het Hollandse boek al het voermiddel van alle liberale gedachten geweest en de huidige situatie maakt het nu nog mogelijk dat „L'édition néerlandaise est un des carrefours de la pensée scientifique moderne" (Escarpit).
Dit alles neemt niet weg dat door het Spaans, de Antillen aan zullen sluiten bij de Latijns-amerikaanse cultuur welke een onafhankelijke realiteit is en, hoewel zij in onze ogen niet zo progressief mag schijnen, haar eigen waarden heeft, waarden waartegen alle progressiviteit misschien niet kan opwegen. Zo wijst Gillin op de hoge waarde die men zowel in Noord-Amerika als in Latijns-Amerika hecht aan individualiteit („Ethos components in Modern Latin American Culture"; American anthropologist, Vol. 57: 488-500).
In Noord-Amerika wordt de waarde van het individue vertaald in termen van gelijkheid aan anderen, ieder heeft gelijke kansen en is even goed als een ander. In Latijns-Amerika wordt het individu juist hoog gewaardeerd omdat hij niet precies hetzelfde is als een ander. Hij is bijzonder en uniek. Voorts wijst Gillin er op, dat de Latijns-Amerikanen nu niet primair worden gemotiveerd door pragmatisme, materialisme en utilitarisme. Ze zijn meer geïnteresseerd in geestelijke waarden. „Most of our aid programs to Latin America involve the transmission of technology, whether in agriculture, education, public health, engineering, military planning, medicine, or whatnot. It is just possible that technology and pragmatism alone do not ring a bell in the Latin American culture". Slechts wanneer de huidige politieke en economische machthebbers willen inzien, dat geluk van de mens afhangt van zekere voorwaarden waaraan een cultuur moet voldoen, dan is een evolutionaire ontwikkeling gebaseerd op rationaliteit, waaruit tenslotte het Papiamentu als voertaal op de basisschool en het Spaans als tweede taal naar voren treedt, mogelijk.
Vele problemen zullen overwonnen moeten worden.
Er zal een onderwijzerscorps gerealiseerd moeten worden dat terdege onderricht is in de Spaanse taal. Financiële offers zullen gebracht moeten worden, maar de voordelen zullen talrijk zijn.
Om verder Stanley Brown te citeren: „Ik denk dat dat als gevolg zal hebben dat wij een bevolking krijgen zoals de Nederlandse of de Engelse met al zijn schakeringen van zeer intelligent, zeer daadkrachtig tot minder intelligent, minder daadkrachtig. Nu hebben wij een enorm laag gemiddelde van niet-intelligent, niet-daadkrachtige apatische figuren" (Vgl. Diekmann: „Een doekje voor het bloeden", p. 46).

verslag van een experiment

„Als je met mevr. Broekhoven (Beatrixschool) over het rekenexperiment begint, ontploft ze bijna van woede", zo luidde de waarschuwing voor ik naar haar toeging, om eens over het rekenexperiment te praten. Die voorspelling kwam aardig uit. Aanvankelijk wilde ze er geen woord meer over horen, maar na enig stoomafblazen bleek ze toch bereid tot een gesprek.

Het experiment stond onder leiding van de inspectie Aruba. Na overleg met de betrokkenen werden de Beatrixschool en de Macuarimaschool aangewezen als experimenteerscholen. Omstreeks december 1970 ging men van start.

Het ging eigenlijk om het proberen van een nieuwe methode, de methode: „denken en rekenen" van Nicole Picard. Wat was het bizondere van deze methode? Ik kan nu wel een paar boeiende passages uit de handleiding overschrijven, waarvan de tranen je in de ogen springen, zo mooi, maar beter lijkt het me straks wat ervaringen uit de praktijk weer te geven. Het spul ligt hier voor me, ik zie een doos met plastic driehoeken, vierkantjes, cirkels etc., er zijn werkschriften, een jegro-honderdveldje, logiblokken en nog wat attributen. Bladerend in de werkschriften, zie je nu eens niet de eeuwige rijen sommetjes, maar tekeningen die het meest lijken op abstracte kunst; wat verder komt ook het figuratieve aan bod, bloemetjes, poppetjes, diertjes enz. Er is getekend en gekleurd. De werkschriften voor het eerste leerjaar dragen titels als:

1. „langs kromme lijnen"
2. „van verzameling naar getal"
3. „ordenen"
4. „bewerkingen"
5. „getallen en hun voorstelling"

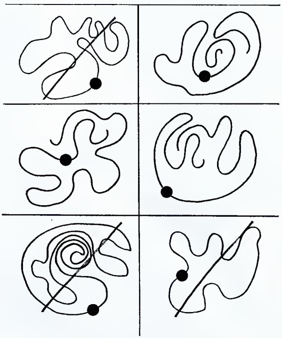
— Leerden de kinderen met deze methode wel dezelfde technieken als met de oude methode?

„Ja," zegt mevr. Broekhoven, „en dat is ook wel gebleken bij de omschakeling aan het begin van het schooljaar 72/73, toen het experiment werd stopgezet en we weer terugvielen op de oude methode. De kinderen die toen in de derde klas zaten, hadden alleen maar gerekend met „denken en rekenen," maar zonder veel moeilijkheden schakelden ze over naar „Fundamenteel Rekenen."

— Wat hebt u in de praktijk nu als voordelen ervaren van die experimentele methode?

„Het belangrijkste vond ik," zegt mevr. Broekhoven, „dat ik merkte dat de kinderen er kritischer van werden en dat werkte ook door in de andere vakken. Bij lezen b.v. flapten ze er niet maar zo van alles uit, maar ze keken eerst eventjes: wat staat daar nu eigenlijk, zoals ze bij rekenen gewend waren. En het prettigste was wel, dat de kinderen het zo leuk vonden. Ze konden tekenen, kleuren, met het rekenmateriaal werken etc. Als ik zei: we gaan rekenen, reageerden ze nogal eens met: fijn! Deze manier van rekenen was erg afwisselend, het was eindelijk geen mechanisch routinewerk meer. Een ander groot voorbeeld was dat deze methode een uitstekende voorbereiding vormde voor de moderne wiskunde, zoals die momenteel op de meeste middelbare scholen gegeven wordt. Vandaar misschien ook wel de belangstelling van de heer Heidenrijk. Hij was de promotor van het experiment, hij begeleidde de zaak. Maar toen hij bij het begin van dit schooljaar de functie van (waarnemend) rector van het Colegio kreeg te vervullen, had hij geen tijd meer voor die begeleiding en moesten we het alleen doen."

2

— Mevr. Broekhoven, hoe is het experiment nu aan zijn einde gekomen?

„Ach, we hadden al enige tijd zien aankomen dat het beeindigd zou worden, maar de manier waarop het gegaan is, is weinig elegant te noemen. Bij het begin van het cursusjaar 72/73 kregen we van het schoolhoofd te horen dat we maar weer op „Fundamenteel Rekenen" moesten overstappen. Van de inspectie zelf hoorden of zagen we niets, geen bedankje voor het extra werk, zelfs geen briefje dat het stopgezet was. Nou, ik heb er twee jaar hard aan gewerkt en dan zie je achteraf dat het allemaal voor niets is geweest en dat er niet eens een bedankje of een simpele mededeling af kan. Dan is het toch niet verwonderlijk dat dat je in je verkeerde keelgat schiet?

Zo is het destijds ook met die schoolrijpheidstest voor kleuters gegaan. Alle leerkrachten van de 1e klassen waren daarbij ingeschakeld, je eigen klas moest maar thuis blijven. Alle tests werden uitgevoerd en toen het klaar was werden alle formulieren meegenomen en wij hebben er nooit meer iets van gehoord. Dus voor de betrokken kinderen heeft die test geen enkel belang gehad.

Toen de beslissing over het rekenexperiment moest vallen, gingen de heren bij elkaar zitten, de hoofden van scholen werden uitgenodigd en de zaak werd besproken. Maar wij, die het werk dagelijks in de klas gedaan hadden, waren daarbij niet nodig. Ze schakelden ons in en ze schakelden ons uit."

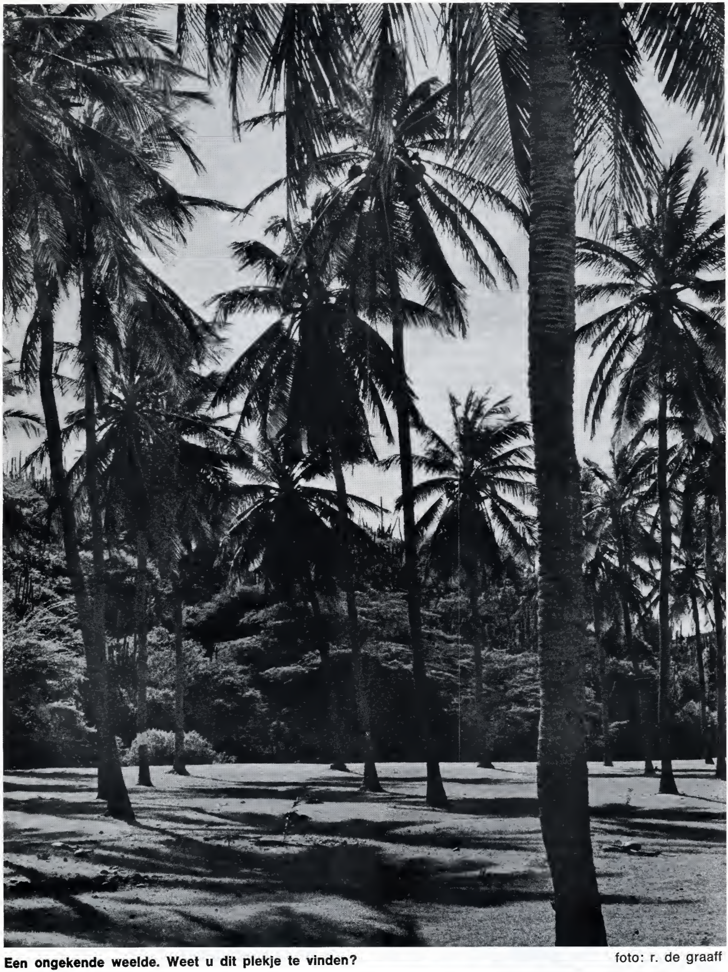
— Heeft u ooit nog wel iets gehoord over de motieven voor de stopzetting?

„Ja, het zou te duur zijn geweest en inderdaad is het een dure methode en er zouden aansluitingsproblemen ontstaan voor zittenblijvers en verhuizende kinderen. Voorts zouden er geen leerkrachten zijn die dit konden, en dan vormde het wegvallen van de begeleiding ook nog een struikelblok."

— Maar de meeste van deze argumenten waren toch van te voren al te overzien?

„Tja, dat zou je wel zeggen."

j.j.

Een ongekende weelde. Weet u dit plekje te vinden? foto: r. de graaff

kanttekeningen bij een verslag van de „onbekende inzender"

De inhoud van de oktober-Vorm bracht een aantal gedachten naar voren over *„Participation of Teachers Organisations"*. Een onbekend gebleven inzender stuurde een korte samenvatting in van de conclusies van de „First Pan-African Teachers Trade Union Seminar" over „planning and innovation in Education". De redactie betreurde ten zeerste dat de inzender niet bekend is. Interessanter is echter het motief van de anonimiteit. Misschien wel een toevalligheid, maar de redactie had liever een schuilnaam of de bekende „naam-van-de-schrijver-bij-de-red.-bekend techniek". Ach ja, tenslotte gaat het ook om de persoon, niet om de zaak of inhoud, nietwaar? Daarnaast zou het tever voeren te vermoeden dat de rapporteur liever geen relatie suggereerde tussen dit Antilliaanse gebied en ontwikkelingslanden, dan wel parallellen ziet met de complexe Afrikaanse problematiek.
Hoe dan ook: zo'n Teachers Organisation doet mede denken aan de vorig jaar opgerichte *„Contactgroep Hoofden-der-School Aruba"*. Deze groep — is het niet de zoveelste — werd ongeveer een jaar geleden opgericht als verlengstuk van de vormingsdagen. Ik herinner mij dat op de oprichtingsavond drie inleidingen werden gehouden: één over „de school als vreemd object in de samenleving", „enkele praktische tips van de onderwijsmarkt" en zoiets als „Antillian Drama".
Een aantal Afrikaanse conclusies zijn ongetwijfeld te betrekken op de genoemde groep:

a. het mee-denken als groep bij de totale onderwijsplanning, zo die er is. Een belemmering is te vinden in het vlak der „human relations". De opsplitsing in sub-groepjes als: de oudere generatie, protestanten, eenlingen, macamba's, Santa Cruz- en Oranjestadkrachten, kortverbanders, 'sociaal werkers' uit San Nicolas, enz. enz.

b. de suggestie van samenwerking met andere „workers organisations". Voornamelijk gaat het hier om een soort „vermaatschappelijking van het beroep". Buiten sportevenementen en festiviteiten participatie ten aanzien van ontwikkelingsdiensten, arbeidszaken, maatschappelijk werk, volksgezondheid, actuele jeugdproblematiek, enz. De aanstaande onderwijzer krijgt cultuur- en maatschappijleer en gaat voortaan ook „sociaal hospiteren". Voor niets? Of om dit aan de kinderen en ouders over te brengen?

c. Opmerkelijk is de volgende statement uit het verslag: „Care should be taken however, to avoid teachers organisations being made scapegoats for the failures or shortcomings of educational plans......"Waar las ik ook weer over schuldgevoel van de leerkracht?
En dit leidt naar het volgende punt:

d. relatie tot „governmental agencies" en „evaluation of educational plans" waarbij zij betrokken moeten zijn. Hoe reageert men als groep op automatische invoering van experimenten, mislukkingen van projecten, degradatie tot burocratische schapen-met-vijf-poten?

Over de taak van het hoofd-der-school is veel gezegd en geschreven. (Zie bv. Didaktische Analyse, reader 1)
Is dit een te ambiëren functie?

g. j. kolmus

cras

De eerste plaat met papiamentu-poëzie is vorige maand door de Antilliaanse dichter Stanley Cras in de handel gebracht. De afgelopen zomer richtte Cras (33 jaar, studeerde Spaans in Amsterdam waar hij nu nog woont) een uitgeverijtje op: EDITORYAL ANTIYANO. Het is de bedoeling door het maken van boeken en platen de Antilliaanse cultuur te verspreiden, dat wil zeggen binnen het bereik van het Antilliaanse volk te brengen.

Tot nu toe bestaat er geen actieve Antilliaanse uitgeverij. Dit feit moet men volgens Cras zien tegen de politieke achtergrond: „Onze culturele rijkdom wordt geëxporteerd." Tegelijkertijd moet de „parasiterende houding" van de Antillianen worden bestreden, meent Cras. Editoryal Antiyano wil zo min mogelijk gebruik maken van „steun van derden." (In de praktijk is die derde meestal de STICUSA of een concern van Nederlands of Amerikaans fabrikaat).

„Zonder idealisme is dit werk onmogelijk," zegt Stanley Cras, die met zijn éénmans-uitgeverij ook de positie van de — ongeveer veertig — Antilliaanse auteurs wil verbeteren „door hen royalties aan te bieden die meer in overeenstemming zijn met het respect dat zij verdienen." Het doorsnee-bedrag dat een Antilliaanse schrijver krijgt, is beledigend laag: zo'n vijf Antilliaanse centen per boek.

Op de plaat Panorama Poétiko leest Cras gedichten voor van Luis Daal, Frank Martinus en Federico Oduber. In januari verschijnt de bundel Poetesia van Oduber. In augustus brengt Editoryal Antiyano een plaat met Antilliaanse muziek, gespeeld door de gitarist Julian B. Coco. Daarnaast bereidt Stanley Cras een tweetalige bloemlezing van papiamentu literatuur voor. De Nederlandse vertaling is in handen van Dolf Verspoor.

Deze bloemlezing is aangeboden aan uitgeverij De Bezige Bij, die het project terug schoof naar Editoryal Antiyano. Volgens Cras vond de Bij het plan te kostbaar en commercieel onaantrekkelijk gezien het kleine afzetgebied. Ook Antilliaanse literatuur is tenslotte koopwaar. Editoryal Antiyano (Reguliersdwarsstraat 70 I, Amsterdam) is een idealistische uitgeverij. Cras: „Wij gaan van start in een sfeer van geringe medewerking."

(uit de VOLKSKRANT van dinsdag 19 dec. '72)

(vervolg van pag. 10)

een nieuwjaarssprookje . . .

aanstaande onderwijzer. Hopelijk is het nog leesbaar en niet demagogisch van stijl. Inhoudelijk is het zeer onvolledig. Uit het Amigoe-verslag blijkt dat er „minder fraaie opmerkingen gemaakt zijn", dat het niet de bedoeling was mensen tegen elkaar op te zetten, confrontatie en polarisatie uit te lokken, enz. enz. Een „lief-zijn-en-niet-persoonlijk-worden opstelling". De geschiedenis heeft aangetoond dat een „boosheidstrategie" veel kan bewerkstelligen. Ja, ik voer ook geen moer uit (excusez le mot), inutile naar de „islas inutiles" gekomen. De parels in de Caraïbische Zee waar Prins over spreekt. Wie is hier reeds lang en dus deskundig om mij te „backen", coachen en te begeleiden, cursussen te geven, maar bij voorkeur te attackeren? Liever niet zo iemand die zou reageren op de Wie-wie-wie? advertentie van het P.D.C. i.o. Wie valt mij aan in mijn ongeloof dat — ik lees het weer in de Amigoe n.a.v. de Bonairiaanse V.L.C.-affaire — het onderwijs hier gunstig(!) afsteekt bij dat van de omringende landen? Het is niet waar, ik heb het gezien. Daar wordt écht onderwezen, als verlengstuk van de opvoeding in de *moeder*taal en als voorbereiding op de vorming tot de levenstaak. Dat die landen andere problemen kennen, is punt zoveel.

Genoeg, meer dan genoeg. Een positieve noot: er zijn wel krachten die ongezien in micro-verband reeds zinvol werken aan gezinsleven, ouderloze kinderen, discussieavonden, enz. Hopelijk krijgen hun ervaringen meer bekendheid. Ook via dit blad.

Hoe moet ik eindigen? In ieder geval met wat men aan het begin van ieder jaar wenst: „EEN MASHA OPRECHT BON ANJA!" OOK VOOR ONZE KINDEREN!

g. j. kolmus •

Welke uitgave zou U het liefst willen? S.v.p. het betreffende vakje hieronder aankruisen.

- ☐ De SPAANSE ENCICLOPEDIA UNIVERSAL ilustrada SOPENA (Barcelona) 10 delen à NAfl.30,– In abonnement vanaf NAfl.20,– per maand
- ☐ De GROTE WINKLER PRINS Encyclopedie. Totaal in 20 delen à NAfl.41,– per deel. In abonnement vanaf NAfl.15,– per maand.
- ☐ De ALGEMENE WINKLER PRINS Encyclopedie in 14 delen à NAfl.37,– per deel. In abonnement vanaf NAfl.20,– per maand
- ☐ De GROTE NEDERLANDSE LAROUSSE Encyclopedie in 25 delen à NAfl.46,50 per deel. In abonnement vanaf NAfl.20,– per maand
- ☐ De GROTE AMERIKAANSE COLLIER'S Encyclopedie in 24 delen à NAfl.36,– In abonnement vanaf NAfl.35,– per maand

WEER EEN UNIEKE AANBIEDING VAN MARISKA . . .

NAAM : ....

ADRES : ....

BEROEP : ....

☐ Stuur mij uitgebreide documentatie

☐ Gaarne bezoek van vertegenwoordiger

U kunt ook bellen - 1345

A L L E E N B I J M A R I S K A Z O ' N G R O T E K E U S

Algemene Bank Nederland N.V.

aruba branch

NASSAUSTRAAT 89
B. v.d. VEEN ZEPPENFELDTSTRAAT 67

voor alle bankzaken

GAARNE TOT UW DIENST

Nu ook op
WHIRLPOOL
IJSKASTEN, VOLAUTOMATISCHE WASMACHINES en AIRCO'S
25% korting

Kom en overtuig uzelf van prijs en kwaliteit in de nieuwe showroom van
HAGEMEYER
aan de **FERGUSONSTRAAT 114**

primeur voor de antillen

Juwelier **KAN**

brengt als eerste op de Nederlandse Antillen het nieuwste elektronische horloge

ETERNA SONIC

Voor mensen die met secondes werken is dit het enige werkelijk nauwkeurige horloge.

Nauwkeurig tot op ongeveer 30 seconden per maand. Een batterij draagt zorg voor de energie van het uurwerk, toereikend voor een jaar.

Voor de grootste precisie naar **KAN**
Vraagt vrijblijvend naar de

ETERNA SONIC